

STORTINGET

Innst. 235 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:132 S (2021–2022)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Bård Hoksrud, Erlend Wiborg og Morten Stordalen om å styrke matsikkerheten i Norge gjennom økt matkornproduksjon som følge av krigen i Ukraina

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen raskt gjennomføre ekstraordinære tiltak for å stimulere til økt matkornproduksjon i Norge, herunder økning i kornpris til bøndene og kompensasjon for økte gjødsel- og energipriser.
2. Stortinget ber regjeringen vurdere en risikoavlastningsordning slik at bøndene sår matkorn og får økonomi i produksjonen selv om avlingene ikke blir av matkvalitet.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Karianne B. Bråthen, Per Vidar Kjølmoen, Sverre Myrli og Solveig Vitanza, fra Høyre, Olve Grotle, Linda Hofstad

Helleland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Hans Gunnar Holand, Jenny Klinge og Per Olav Tyldum, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Terje Hansen, fra Sosialistisk Venstreparti, fungerende leder Torgeir Knag Fylkesnes, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Dokument 8:132 S (2021–2022) om å styrke matsikkerheten i Norge gjennom økt matkornproduksjon som følge av krigen i Ukraina.

Komiteen ser viktigheten av å sikre mat til egen befolkning gjennom forsvarlig og bærekraftig bruk av ressursene i Norge.

Komiteen understreker betydningen av at det i størst mulig grad produseres korn på de arealene som er godt egnet for dette, mens den grovførbaserte husdyrproduksjonen hovedsakelig lokaliseres i områdene med gras- og beitearealer. Denne kanaliseringspolitikken er avgjørende for å sikre en høyest mulig samlet matproduksjon på de norske jordbruksarealene.

Komiteen er enig med forslagsstillerne i at det er viktig å sikre norsk produksjon av matkorn, og understreker at det å sikre mat til egen befolkning er avgjørende for den nasjonale beredskapen, også på lang sikt. Situasjoner der importmulighetene blir innskrenket, kan oppstå akutt.

Komiteen merker seg at krigen i Ukraina gir økt usikkerhet omkring utviklingen i det globale matvaremarkedet, og at dette er bakgrunnen for forslaget.

Komiteen ser at verdensbildet har endret seg drastisk de siste årene, og samfunnet må være forberedt på at flere kriser vil komme. Den neste krisen kan være totalt forskjellig fra de vi nå står i. Derfor ser komiteen det som avgjørende med et sterkere fokus på matsikker-

het og beredskap og at Norge øker selvforsyningen av norske landbruksprodukter og produserer mest mulig av den maten landet har grunnlag for å produsere til egen befolkning.

Komiteen merker seg at forslagsstillerne mener det raskt må gjennomføres ekstraordinære tiltak for å stimulere til økt matkornproduksjon i Norge, herunder en økning i kornprisen og kompensasjon for økte gjødsel- og energipriser. Forslagsstillerne ber også regjeringen vurdere en risikoavlastningsordning, slik at bøndene kan så matkorn og få økonomi i produksjonen selv om avlingene ikke skulle bli av matkvalitet.

Komiteen er enig med forslagsstillerne i at det er svært viktig for norsk selvforsyning å øke matkornproduksjonen i Norge. Videre mener komiteen at det er viktig å ta i bruk jord og beiteressurser over hele landet for å sikre mat til Norges befolkning. Den beste beredskapen Norge kan ha, er et levende landbruk basert på norsk ressursgrunnlag.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at kornproduksjonen i Norge hovedsakelig er lokalisert i Østfold, Akershus, Hedmark og Trøndelag. Flertallet vil understreke at hvis vi skal nå målet som regjeringen har fastslått i Hurdalsplattformen, om 50 pst. selvforsyning korrigert for import av førråvarer, trenger vi tiltak for å ruste opp landbruket i hele landet. For å øke selvforsyningsgraden korrigert for importerte førråvarer må landbruk basert på norsk ressursgrunnlag belønnes. Dette kan være ordninger som stimulerer til nydyrking, istandsetting av dyrka mark og beitenæring.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at en slik nyorientering må begynne allerede i årets jordbruksoppgjør.

Videre vil disse medlemmer vise til at det over flere år har dannet seg et inntektsgap mellom bønder og andre yrkesgrupper. Basert på tall fra Budsjettnemnda for jordbruket (BFJ) og Teknisk beregningsutvalg (TBU) tjente en bonde i 2021 i gjennomsnitt 430 000 kroner, som også skal dekke rentene på innskudd i egenkapital, sammenliknet med et gjennomsnitt i «andre grupper» på 602 900 kroner.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at dersom vi skal sikre rekruttering til bondeyrket, og at bønder står i jobben, må det tas grep for å tette dette inntektsgapet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne forventer kraftfulle tiltak i statens tilbud til jordbruksforhandlingene.

Disse medlemmer vil videre vise til tall fra Statistisk sentralbyrå som viser at antall norske brukere de ti siste årene har gått ned med 16 pst. Hvert nedlagte bruk svekker norsk sjølforsyning. Vinterens priskrise på drivstoff, gjødsel, byggematerialer, kraftfôr og strøm har satt likviditeten til mange norske bønder i fare. Disse medlemmer vil vise til Norsk Bonde- og Småbrukarlag, som har beregnet prisøkningene til å ligge et sted mellom 4 og 5 mrd. kroner. Disse medlemmer mener at Norge ikke har flere gårdsbruk å miste, og forventer at vinterens priskrise kompenseres effektivt og hurtig.

Komiteen viser til landbruks- og matminister Sandra Borchs uttalelse til representantforslaget i brev av 15. mars 2022 til komiteen, hvor statsråden påpeker at Norge har et ansvar for å utnytte landets ressurser best mulig for å sikre mat til egen befolkning. Brevet er vedlagt innstillingen.

Komiteen merker seg også at det i svarbrevet fremgår at det i det kommende jordbruksoppgjøret vil bli lagt vekt på å sikre lønnsomhet i produksjonen av mathvete og fôr Korn.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er videre kjent med at regjeringen har gitt tydelige signaler til norske bønder om at det vil bli lønnsomt å dyrke matkorn denne sesongen, noe som er viktig for de bøndene som nå er usikre i forkant av våronna.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne registrerer likevel at det på tross av signalene fra regjeringen finnes usikkerhet blant jordbrukere om lønnsomheten ved å dyrke matkorn denne våren. Vedtak om en risikoavlastningsordning eller en prisgaranti for bønder som dyrker matkorn, vil være en garanti for lønnsomhet og kan virke avgjørende for hvorvidt bønder velger å dyrke matkorn denne våren.

Komiteen registrerer at det i statsrådets svarbrev også gjøres oppmerksom på at en kompensasjonsordning for gjødsel- og energipriser slik forslagsstillerne foreslår, vil kunne gi store markedsmessige og logistikk-messige forstyrrelser i leveransene og vil kunne være vanskelig å forvalte og kontrollere.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne er enige med forslagsstillerne i at det er viktig for Norge å sikre nok mat til den norske befolkningen, og deler forslagsstillerne utålmodighet knyttet til tiltak.

Disse medlemmer viser til at full stopp i korneksport fra Russland og Ukraina setter global matpro-

duksjon under press, og at dette sannsynligvis vil føre til økte kornpriser. Dette er en situasjon Norge bør være forberedt på, og det er viktig at situasjonen inngår i Norges arbeid med beredskap.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser videre til at Solberg-regjeringen hadde som hovedprioritet å styrke kornøkonomien i de siste jordbruksoppgjørene. Dette ble gjort gjennom å styrke ordningen med tilskudd til beredskapslagring av såkorn vesentlig samt å prioritere støtte til mindre og lokale tørke- og lageranlegg for korn på gårdsbruk.

Disse medlemmer viser til at Norges dekningsgrad er nesten 90 prosent, og at vi er selvforsynte med kjøtt, fisk, egg, melk og meieriprodukter og med grove grønnsaker som kål og kålrot. Dette legger et svært godt grunnlag for å ha nok mat i en kriseperiode.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til flere utredningsarbeid på beredskapslagring av korn som ble gjort under regjeringen Solberg. To av rapportene ble utarbeidet av Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (nå NIBIO) og én av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Ingen av rapportene pekte på sentral beredskapslagring av matkorn som et målrettet og kostnadseffektivt tiltak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil påpeke at regjeringen gjennom Hurdalsplattformen har som mål å øke selvforsyningsgraden av norske jordbruksvarer til 50 pst., korrigert for import av forråvarer. Disse medlemmer viser til at det da blir avgjørende at det produseres mest mulig matkorn, og at det samtidig er lønnsomhet i produksjonen.

Disse medlemmer viser videre til at landbruks- og matministeren har signalisert at det også vil være lønnsomhet i produksjon av mathvete. Disse medlemmer vil også trekke fram at det skal leveres en opptrappingsplan for å tette inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper i samfunnet, for å bedre økonomien i jordbruket.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Venstre viser til at regjeringen har igangsatt arbeidet med å utrede hvordan vi best mulig kan innføre beredskapslagring for matkorn. Disse medlemmer vil påpeke at målet med den pågående utredningen er å se hvordan dette kan gjøres kostnadseffektivt og på best mulig måte for beredskapen.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det er utfordrende at et rikt land med stor tilgang på egenprodusert mat hamstrer korn til et sentralt beredskapslager når mange fattige land på kort sikt vil kunne

oppleve alvorlig matmangel i møte med drastiske økninger i de globale kornprisene. Disse medlemmer er svært opptatt av internasjonalt samarbeid og handel og mener den nåværende situasjonen viser hvor viktig det er at Europa står samlet. Dette gjelder også matsikkerhet og forsyningsberedskap.

Disse medlemmer deler forslagsstillernes intensjon om tiltak som kan stimulere til økt matkornproduksjon i Norge, men mener det vil være lite hensiktsmessig med et stort, felles og sentralt kornlager. Disse medlemmer vil styrke norsk matkornproduksjon og støtte etablering av flere lokale tørke- og lageranlegg og mener det er viktig at det legges til rette for en gradvis oppbygging av mindre, lokale lagre av korn.

Komiteen viser til at krigen i Ukraina fører til usikkerhet i matvaremarkedet globalt, og at konsekvensene for Norge først og fremst vil være økte priser hvis eksport fra Russland og Ukraina reduseres eller uteblir. Dette vil påvirke matprisene i Norge på sikt. Komiteen understreker at det i denne situasjonen er viktig å bidra til at matkornproduksjonen i Norge er så høy som mulig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til statsrådets brev til næringskomiteen, der hun sier at regjeringen har gitt «et tydelig og tidlig signal om at lønnsomheten i matkornproduksjonen vil bli ivarettatt», og at hun «legger til grunn at det gjennom jordbruksforhandlingene til våren legges rammer som legger til rette for at norsk kornproduksjon og norsk selvforsyning styrkes». Disse medlemmer mener at disse politiske signalene bør følges opp av konkrete tiltak med sikte på å øke kornproduksjonen allerede nå, istedenfor å vente til jordbruksoppgjøret. Disse medlemmer understreker at norske bønder i disse dager planlegger hva de skal plante og så, og at regjeringen bør bidra til at det blir enklere for flere å velge å så korn. Regjeringen bør raskt komme med ekstraordinære tiltak slik at bøndene slipper å vente på at jordbruksoppgjøret behandles i Stortinget i mai/juni 2022.

Disse medlemmer merker seg at statsråden mener at en risikoavlastningsordning, slik at bønder som satser på matkornproduksjon, får økonomi i produksjonen selv om avlingen ikke blir av matkvalitet, i verste fall kan virke mot sin hensikt. Men disse medlemmer understreker at det må være opp til regjeringen å finne en innretning som best vil nå målsettingen om økt matkornproduksjon.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen raskt gjennomføre ekstraordinære tiltak for å stimulere til økt matkornpro-

duksjon i Norge, herunder økning i kornpris til bøndene og kompensasjon for økte gjødsel- og energipriser.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere en risikoavlastningsordning slik at bøndene sår matkorn og får økonomi i produksjonen selv om avlingene ikke blir av matkvalitet.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil påpeke at Solberg-regjeringen over en lengre periode har nedprioritert matberedskapen og ført en politikk som har svekket grunnlaget for norsk matproduksjon over hele landet. Senterpartiet og Arbeiderpartiet har en rekke ganger fremmet forslag i Stortinget om å gjeninnføre beredskapslagre for matkorn, men ikke fått støtte for dette fra de tidligere regjeringspartiene. Disse medlemmer vil synliggjøre viktigheten av at beredskapstankegangen må ligge til grunn for både lagring og produksjon av mat i Norge. Denne problemstillingen krever fokus og prioriteringer over tid og kan ikke kun løstes når krisen har inntruffet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Innst. 148 S (2021–2022) jf. Prop. 56 S (2021–2022), om midlertidig stønad til jordbruks- og veksthusnæringen som følge av ekstraordinære strømutgifter. Flertallet viser til flertallsmerknadene i innstillingen, hvor det bl.a. fremgår:

«Flertallet viser til at den økonomiske situasjonen for mange utøvere i landbruket er alvorlig. Det er avgjørende for Norges matsikkerhet, beredskap og utvikling i distriktene at man sikrer matproduksjonen på kort og lang sikt. Dette er særlig viktig i en tid hvor den globale matsikkerheten og forsyningen er under sterkt press, og det vil være ekstra alvorlig dersom det oppstår en situasjon der store matproduserende land varsler stans i mateksporten.»

Flertallet viser videre til at flertallet i samme innstilling bl.a. uttalte:

«Flertallet ser det som viktig at regjeringen følger situasjonen nøye og løpende og om nødvendig fremmer forslag om at det må iverksettes tiltak for å sikre at likviditetssituasjonen, til tross for utbetaling av produksjonstilskudd i februar 2022 og kompensasjon for ekstraordinære utgifter til samme tid, ikke svekker landbrukets evne til å anskaffe nødvendige innsatsfaktorer i forbindelse med vekstsesongen.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne mener at situasjonen er svært alvorlig nå, og viser til bekymringsmeldinger fra et samlet landbruk om vekstsesongen og manglende forutsigbarhet med hensyn til lønnsomhet og økonomi i kornproduk-

sjonen. Derfor mener disse medlemmer at landbruks- og matministeren bør komme til Stortinget for å redegjøre for hvordan regjeringen håndterer situasjonen når det gjelder gjødselpris, kornberedskap og lønnsomhet for matkornproduksjon.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte for å opplyse om regjeringens håndtering av den svært utfordrende situasjonen i landbruket ved inngangen til vekstsesongen med særlig vekt på beredskap, selvforsyning, høy gjødselpris og lønnsomheten i kornproduksjonen og hvilke tiltak regjeringen vurderer for å møte utfordringene.»

Komiteens medlem fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne deler forslagsstillernes bekymring for den globale matsikkerheten i lys av Ukraina-krigen, og er enig i at det er avgjørende at bønder i Norge som ønsker å dyrke matkorn i årets sesong sikres økonomisk trygghet til å gjøre det. Disse medlemmer viser til forslag i Innst. 203 S (2021–2022) om å be regjeringen raskest mulig legge fram en sak for Stortinget som gir norske kornbønder nødvendige avklaringer om lønnsomhet i matkornproduksjon før såkornet går i jorda.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser videre til sitt forslag i Dok. 8:183 S (2021–2022) om tiltak for å ta vare på matjorda.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte for å opplyse om regjeringens håndtering av den svært utfordrende situasjonen i landbruket ved inngangen til vekstsesongen med særlig vekt på beredskap, selvforsyning, høy gjødselpris og lønnsomheten i kornproduksjonen og hvilke tiltak regjeringen vurderer for å møte utfordringene.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen raskt gjennomføre ekstraordinære tiltak for å stimulere til økt matkornproduksjon i Norge, herunder økning i kornpris til bøndene og kompensasjon for økte gjødsel- og energipriser.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen vurdere en risikoavlastningsordning slik at bøndene sår matkorn og får økonomi i produksjonen selv om avlingene ikke blir av matkvalitet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:132 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Bård Hoksrud, Erlend Wiborg og Morten Stordalen om å styrke matsikkerheten i Norge gjennom økt matkornproduksjon som følge av krigen i Ukraina – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 5. april 2022

Torgeir Knag Fylkesnes

fung. leder

Hans Gunnar Holand

ordfører

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
HM/IHL

Vår ref
22/492-

Dato
15. mars 2022

Dokument 8:132 S (2021-2022) om å styrke matsikkerheten i Norge gjennom økt matkornproduksjon

Jeg viser til Næringskomiteens oversending av representantforslag av 3. mars fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Hans Andreas Limi, Bård Hoksrud, Erling Wiborg og Morten Stordalen. I forslaget anmodes det om ekstraordinære tiltak for økt norsk matkornproduksjon og en vurdering av risikoavlastningsordning slik at bøndene får økonomi i produksjonen selv om avlingen ikke blir av matkvalitet.

Komiteen ber om Landbruks- og matdepartementets vurdering av representantforslaget.

Representantene har fremmet følgende to forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen raskt gjennomføre ekstraordinære tiltak for å stimulere til økt matkornproduksjon i Norge, herunder økning i kornpris til bøndene og kompensasjon for økte gjødsel- og energipriser.*
- 2. Stortinget ber regjeringen vurdere en risikoavlastningsordning slik at bøndene får økonomi i produksjonen selv om avlingene ikke blir av matkvalitet.*

Representantene Listhaug m.fl. viser til at Ukraina og Russland står for 25 prosent av hveteeksporten og ellers er en region med stor produksjon av andre viktige mat- og fôrvarer som bygg, soya og mais. De viser til at krigen raskt kan medføre dramatiske endringer i kornproduksjonen i Ukraina og at sanksjoner mot Russland kan påvirke kornproduksjon og -eksport. Russland er videre en stor leverandør av råvarer til gjødsel, og

representantene viser til at Yaras uttalelser om at krigen i Ukraina utfordrer hele verdens matsystem. Det pekes på at dette er med på å aktualisere behovet for sikker mattilgang.

Forslagsstillerne viser til at det er svært varierende hvor mye korn som produseres i Norge, og viser til at det har mange årsaker, blant annet lav lønnsomhet i matkornproduksjonen for bøndene på grunn av lave priser og høye kostnader. De viser til at mange bønder derfor ikke produserer matkorn, og at store variasjoner i kornets kvalitet fra år til år, og prisen på ulike innsatsfaktorer virker inn på lønnsomheten. Det pekes på at i år gjør ekstraordinære gjødsel- og energipriser at lønnsomheten blir lavere enn normalt.

Norge er i stor grad avhengig av import av korn fra verdensmarkedet. Dette er ikke noe nytt. Men representantene Listhaug mfl. peker på at i den ekstraordinære situasjonen og usikkerheten man står overfor, er det viktig at man legger til rette for at det i år legges ekstra vekt på beredskapshensyn innen landbruket.

Norske bønder planlegger i disse dager hva de skal plante og så denne våren. Det betyr at politiske signaler og hvilket lederskap som vises nå, vil være avgjørende for om bøndene velger å så korn eller noe annet de neste månedene. Listhaug m.fl. peker på at det er avgjørende at det kommer konkrete tiltak for å øke kornproduksjonen før jordbruksoppgjøret i mai. De peker på at et grep som er nødvendig, er at Stortinget øker kornprisen bøndene får fra staten for å produsere matkorn, og at det ordinære jordbruksoppgjøret vil komme for sent til å gi norske bønder sikkerhet for økonomien i kornproduksjonen.

Landbruks- og matdepartementets vurdering av representantenes forslag

Jeg vil innledningsvis slå fast at jeg fullt og helt deler forslagsstillerens syn på at det er viktig å legge til rette for størst mulig grad av matkorndyrking. Når verdenssituasjonen er slik den er, har vi som nasjon et ansvar for å utnytte mulighetene for å dyrke korn og matkorn i Norge.

De siste 12 månedene før krigsutbruddet i Ukraina hadde internasjonale matvarepriser økt med 15-20 prosent, herunder også for korn. Situasjonen etter at krigen i Ukraina brøt ut gir økt usikkerhet om utviklingen i det globale matvaremarkedet. Russland og Ukraina er store eksportører av mathvete og innsatsfaktorer til gjødsel- og kraftfôrproduksjonen. Internasjonale hvetepreiser har vært svært ustabile etter krigsutbruddet. Prisene har tidvis vært høyere enn norsk produsentpris (3,80 kr/kg).

Konsekvensene for Norge vil først og fremst være knyttet til økt pris ved mulig bortfall av eksport fra Russland og Ukraina. Dette vil også påvirke matprisene i Norge på sikt. I denne situasjonen er det viktig å bidra til at produksjonen av matkorn i Norge blir så høy som mulig.

Det siste året har det vært store kostnadsøkninger i norsk jordbruk på blant annet gjødsel, energi og byggevarer. Det ble derfor gjennomført tilleggsforhandlinger høsten 2021. Der ble partene enige om en foreløpig kompensasjon for økte kostander for gjødsel- og bygningsmaterialer ved at budsjettet til gjennomføring av jordbruksavtalen ble økt med 754

mill. kroner over eksisterende ordninger. Etter dette har prisene økt ytterligere, og er nå om lag det dobbelte av hva de var på samme tidspunkt i fjor. Som normalt på denne tiden av året har om lag 25 prosent av produsentene ennå ikke kjøpt gjødsel for årets sesong. For disse er kostnadene nå svært høye.

Det har vært noe usikkerhet knyttet til hvor mange produsenter som vil så hvete med tanke på å oppnå matkvalitet kontra å så bygg eller andre arter med tanke på fôrkvalitet. Det har videre vært en oppfatning hos en del produsenter at det ikke ville bli lønnsomt å gjødse for matkvalitet. Med forventinger om uendret kornpris ville de høye gjødselprisene gi lavere norsk kornproduksjon og lavere selvforsyning. Det har derfor vært viktig å gi et tydelig og tidlig signal om at lønnsomheten i matkornproduksjonen vil bli ivaretatt.

Gitt den akutte situasjonen, og utfordringen i at våronna gjøres før jordbruksforhandlingene er ferdige, har regjeringen tydelig kommunisert at tilbudet i årets jordbruksoppgjør vil inneholde økning i målpris for matkorn og økte tilskudd for matkornproduksjonen som kompenserer for den ekstra veksten i gjødselprisene etter tilleggsforhandlingene i høst og bidrar til økt lønnsomhet. Jeg legger til grunn at det gjennom jordbruksforhandlingene til våren legges rammer som legger til rette for at norsk kornproduksjon og norsk selvforsyning styrkes.

Fremskrittspartiet har foreslått å kompensere økte gjødsel- og energipriser. En ny ordning med subsidiering av gjødselprisen vil kunne gi store markedsmessige og logistikkmessige forstyrrelser i leveransene. Den vil også være vanskelig å målrette til de som ennå ikke har kjøpt gjødsel, og den vil være krevende å kontrollere og forvalte.

I en tid der rammevilkårene for norsk matproduksjon endres svært raskt, er det nødvendig at regjeringen bidrar til å ivareta næringens behov for stabilitet og langsiktighet. Jeg har derfor varslet at regjeringen vil legge fram et forslag for Stortinget om å forlenge ordningen med strømstøtte for jordbruks- og veksthusnæringen ut mars 2023. Dette viser at regjeringen prioriterer landbruket svært høyt.

Den største delen av norsk korn blir dyrket til fôr. Produksjon av korn til fôr som sammen med de store grasresursene våre foredles til melk, kjøtt og egg er en svært viktig del av norsk matproduksjon og matberedskap. Det innebærer at det også må være lønnsomt å dyrke fôrkorn. I jordbruksoppgjøret til våren, hvor det også skal settes målpriser for fôrkorn vil dette være et viktig element.

Forslaget fra representantene Listhaug m.fl. om en risikoavlastningsordning slik at bønder som satser på matkornproduksjon får økonomi i produksjonen selv om avlingen ikke blir av matkvalitet, kan i verste fall virke mot sin hensikt. En sikkerhet for å få betalt som matkorn nærmest uavhengig av agronomisk oppfølging, herunder gjødsling og sprøyting gjennom sesongen, vil kunne undergrave insentivene til å oppnå matkvalitet. For hvetedyrkerne er det en sikkerhet i at hvete som ikke oppnår matkvalitet er en svært attraktiv råvare i kraftfôr.

Jeg merker meg for øvrig at Felleskjøpet Agri har varslet økning i proteintilleggene for hvete som ikke oppnår matkvalitet. Jeg mener dette er et viktig markedssignal både for å oppnå mer matkorn og for å oppnå høyere proteininnhold i fôrkornet. Dette tiltaket vil i tillegg til å bidra til sikkerhet for matkornproduksjon også bidra til mer og bedre norsk husdyrfôr.

Den beste beredskapen for norsk matforsyning er en stor løpende norsk matforsyning som i størst mulig grad er basert på norske ressurser. Matproduksjon kan ikke skrus av eller på når behov brått oppstår. Det krever lønnsomhet i næringa over tid og at vi tar vare på produksjonsgrunnlaget.

Jeg mener regjeringen har gitt tydelige signaler til norske bønder om at det vil bli lønnsomt å dyrke matkorn denne sesongen. Dette og mange andre svært viktige spørsmål for norsk jordbruk og matproduksjon blir fulgt opp gjennom jordbruksoppgjøret til våren.

Med hilsen

A handwritten signature in cursive script that reads "Sandra Borch". The ink is dark and the signature is fluid.

Sandra Borch

